

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17498

Tarih : 17.04.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.17/04/2026

Öznur Bartın
Hakkâri Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 21-4-2026	Esas No: 2/3652

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BSK LIGI
17 Nisan 2026
Numara.

T B M M GENEL YURAK
17 Nisan 2026
NO: 1841672

GENEL GEREKÇE

Hakkâri; sarp topoğrafyası, yüksek eğimli yerleşim dokusu ve sert iklim rejimiyle sadece coğrafi bir sınır kenti değil, doğa olaylarının yönetimsel planlama hatalarıyla birleşerek toplumsal bir krize dönüştüğü bir kırılma sahasıdır. Bölgede sistematik hale gelen heyelanlar, kaya düşmeleri ve zemin çökmeleri, münferit teknik olaylar olmaktan çıkmış; devletin en temel anayasal ödevi olan "yurttaşın can güvenliğini sağlama" sorumluluğu ile mekânsal adalet ilkesi çerçevesinde ele alınması gereken yapısal bir soruna evrilmiştir. Bu kanun teklifimiz, Hakkâri'nin maruz kaldığı bu çok boyutlu risk sarmalını kırmak ve kenti bütüncül bir hukuki-idari koruma zırhına kavuşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bölgenin afet gerçekliği, yüzeysel jeolojik hareketlerin ötesinde, derin bir tektonik risk hafızası içermektedir. Şemdinli-Yüksekova Fay Zonu ile Başkale, Erciş ve Tutak hatları üzerinde yapılan paleosismolojik araştırmalar, bu coğrafyanın 7 ve üzeri büyüklükte yıkıcı depremler üretme potansiyelini bilimsel bir kesinlikle ortaya koymaktadır. Bugün Hakkâri'de gözlemlenen heyelanlar ve zemin instabilitesi, beklenen büyük deprem öncesi zemin bütünlüğünün ne denli zayıf olduğunu ve tektonik hareketliliğin bölge üzerindeki baskısını açıkça yansıtmaktadır. Bilimsel olarak "sismik boşluk" olarak tanımlanan bu bölgede, mevcut altyapının olağan doğa olayları karşısında dahi işlevsiz kalması, olası bir depremin yaratacağı yıkımın boyutlarına dair ciddi bir uyarı niteliğindedir. Hakkâri, sadece bugünkü heyelanlarla değil, yarının muhtemel afet riskleriyle de yüzleşmek ve önleyici tedbirlerle güçlendirilmek zorundadır.

Hakkâri'de ulaşım altyapısında yaşanan süreklilik arz eden çökmeler, sadece bir fiziksel kopuş değil, yurttaşın kamusal hizmetlere erişim hakkının fiilen engellenmesidir. 25 Mart 2026'da Yüksekova yolunun, 12 Nisan 2026'da Geçitli-Işıklı hattının kapanması ve 13 Nisan 2026'da Hakkâri-Van karayolunun ikiye bölünmesi, kenti bir tecrit alanına dönüştürmüştür. Yolların işlevsiz kalması; sağlık hizmetlerine erişimin kesilmesi, eğitim süreçlerinin aksaması ve acil yardım ekiplerinin lojistik kabiliyetini yitirmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, anayasal güvence altındaki eğitim, sağlık ve seyahat özgürlüğünün mekânsal engellere takılmasıdır. Devletin temel kamusal yükümlülüğü, bu engelleri bilimsel yöntemlerle bertaraf etmek ve her bir yurttaşın eşit yurttaşlık hukuku gereği bu hizmetlere kesintisiz erişimini tesis etmektir.

Ekonomik düzlemde Hakkâri, tarihinin en derin sosyo-ekonomik daralmalarından birini yaşamaktadır. Coğrafi tecrit ve ulaşım güvenliğinin tesis edilememesi, yerel ekonominin temel dinamiklerini sarsmıştır. Esnafın satış hacmi düşmekte, nakliye maliyetleri kontrolsüz şekilde artmakta ve tedarik zinciri her doğa olayında kesintiye uğramaktadır. Tarım ve hayvancılıkla geçinen yurttaşlarımız ise yüksek girdi maliyetlerinin yanı sıra, ürününü pazara ulaştıramamanın getirdiği ağır bir ekonomik yıkımla karşı karşıyadır. Hakkâri'de üretimin sürdürülebilirliğinin tehlikeye girmesi, sadece sektörel bir gerileme değil, toplumsal bir yoksullaşma riskidir. Yerel kalkınma disiplini açısından Hakkâri'nin afet bölgesi kapsamına alınması, bu ekonomik enkazın kaldırılması ve yurttaşın direncini artıracak mali-idari mekanizmaların kurulması için elzemdir.

Kamu yatırımlarının planlanmasındaki teknik yetersizlikler ve jeoteknik risk analizlerinin ihmal edilmesi, Hakkâri Entegre Katı Atık Tesisi örneğinde somut bir kamu zararına dönüşmüştür. 11 Nisan 2026'da heyelan riski nedeniyle faaliyetleri durdurulan bu tesis, kamu kaynaklarının rasyonel ve bilimsel esaslara göre kullanılmamasının bir sonucudur. Benzer şekilde, Van-Hakkâri güzergâhında 2025 yılı boyunca yaşanan ve onlarca yurttaşımızın yaşamını yitirdiği trafik kazaları, bu hattın acilen "yüksek riskli bölge" statüsünde yeniden inşa edilmesini zorunlu kılmaktadır. Yitirilen her can, önleyici hizmetlerin ve kamusal denetim yükümlülüğünün bir an önce yerine getirilmesi gerektiğini hatırlatan acı birer tablodur.

Anayasa'nın 2, 5, 17 ve 56'ncı maddeleri birlikte değerlendirildiğinde; devletin temel nitelikleri, görevleri ve yurttaşların temel hakları çerçevesinde, yaşam hakkının korunması ile herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamasının güvence altına alınması, açık ve bağlayıcı bir kamusal yükümlülük olarak ortaya konulmaktadır. Bu anayasal çerçeve, devletin yalnızca ortaya çıkan risklere müdahale eden bir yapı olmasını değil; aynı zamanda bu riskleri önceden öngören, azaltan ve ortadan kaldırmaya yönelik tedbirleri zamanında ve etkin biçimde hayata geçiren aktif bir sorumluluk üstlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu anayasal ilke ve yükümlülükler ile 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un "genel hayata etkili afet" yaklaşımı birlikte değerlendirildiğinde; Hakkâri ili ve çevresinin deprem riski başta olmak üzere heyelan, kaya düşmesi ve diğer jeolojik afet türleri bakımından çoklu afet tehdidi altında bulunduğu, bu nedenle söz konusu alanın hukuki ve idari bakımdan bütüncül bir afet yönetimi yaklaşımıyla ele alınmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede hazırladığımız kanun teklifi ile; Hakkâri'nin "genel hayata etkili afet bölgesi" niteliğinin hukuken tespit edilmesi, afet ve deprem risklerinin azaltılması, ulaşım altyapısının modern mühendislik standartlarına uygun şekilde güvenli hale getirilmesi ve ekonomik olarak kırılgan durumda bulunan esnaf, çiftçi ve tüm yurttaşların sosyal koruma mekanizmalarıyla desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu düzenleme, kamu otoritesinin yaşam hakkını ve toplumsal refahı güvence altına alma yönündeki anayasal sorumluluğunun zorunlu bir tezahürüdür ve elzemdir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, Hakkâri ili ve çevresinin, 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremlerin etkileri ile birlikte bölgenin mevcut jeolojik, topoğrafik ve sosyo-ekonomik kırılganlıkları dikkate alınarak “genel hayata etkili afet bölgesi” olarak kabul edilmesi amaçlanmaktadır.

Hakkâri ili; aktif fay hatlarına yakınlığı, özellikle Şemdinli–Yüksekova Fay Zonu gibi yüksek deprem üretme potansiyeline sahip tektonik yapılarla ilişkisi, eğimli ve instabil zemin özellikleri, yoğun heyelan ve kaya düşmesi riski, ulaşım altyapısında süreklilik arz eden bozulmalar ve kamu yatırımlarının afetlerden doğrudan etkilenmesi gibi nedenlerle çoklu afet tehdidi altındadır. Bölgede meydana gelen olaylar, afetlerin münferit değil süreklilik arz eden ve genel hayatı doğrudan etkileyen nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır.

7269 sayılı Kanun kapsamında “genel hayata etkili afet” tanımı; yerleşim düzenini, ekonomik faaliyetleri, kamu hizmetlerinin sürekliliğini ve yurttaşların yaşam güvenliğini ciddi biçimde etkileyen durumları kapsamaktadır. Hakkâri’de son dönemde yaşanan heyelanlar, yol çökmeleri, enerji nakil hatlarının risk altına girmesi, kamu tesislerinin faaliyetlerinin durması ve ulaşımın kesintiye uğraması gibi gelişmeler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Bu nedenle madde ile, Hakkâri ilinde afetlerden etkilenen yurttaşların ivedilikle desteklenmesi, kamu kaynaklarının etkin ve hızlı bir şekilde kullanılabilmesi, zararların giderilmesi ve bölgenin yeniden yapılandırılmasına yönelik idari ve mali mekanizmaların devreye alınabilmesi için gerekli hukuki zemin oluşturulmaktadır. Böylece afet risklerinin azaltılması, toplumsal dayanıklılığın artırılması ve yaşam hakkının korunması yönünde kamu otoritelerine açık ve bağlayıcı bir görev tanımlaması yapılmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**UMUMİ HAYATA MÜESSİR AFETLER DOLAYISIYLA ALINACAK
TEDBİRLERLE YAPILACAK YARDIMLARA DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 28- Hakkâri ili ve çevresi 6/2/2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilmiştir.

Afet bölgesi ilan edilen bu yerlerde vatandaşların alacakları yardımlarda bu Kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.